

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Poczta polowa 53 17. listopada 1920 r.

Oddział II Informacyjny

Ew.6.№ 51843 /II

DO

TAJNE

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

w B e l w e d e r z e .

W ślad za Nr.48998/II. przesyła się dalsze sprawozdanie z posiedzeń Rady Wojskowej w Rydze.

2 załączniki.

Szef Oddziału II.

P R Z E Z D Z I E C K I m.p.

Major Szt.Gen.

Za zgodność:

O t r z y m u j a :

M.S.Wojsk.Oddz.II.
Adjutantura Generalna
Nacz.Dow.Oddz.III.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L: Dz. 57335 dnia 23 / XI 1920 r.

2 załącz. Wydział

85

Ryga, 25 października 1920 r.

Do

N.Dow.W.P. / Szt. Gen./

Prace Rady Przedsta-
wicieli Wojskowych
w R y d z e.

O d d z i a ł II

Poczta Polwa 53

Poniżej przedkładam sprawozdanie z posiedzeń R a d y
Przedstawicieli Wojskowych w R y d z e za czas od 18 do
23 października włącznie.

Sprawozdanie z posiedzenia R a d y z dnia 18 paździer-
nika.

Jest to pierwsze posiedzenie R a d y , w którym biorą
udział przedstawiciele wojskowi wszystkich państw, mających
zawrzeć Konwencję Wojskową.

Wymienione powyżej państwa reprezentują:

Finlandję.....ppuik. Helsingius, attaché wojsk.

w R y d z e

Estonję.....puik. Lille.

Łotwę.....gen. Radzin, ppuik. Ramat.

Polskę.....mjr. Myszkowski, kpt. Stankiewicz.

Ukrainę.....puik. Danilczuk i ppuik. Didkowski

Stosownie do dawniej już przyjętej na Konferencjach
Bałtyckich zasady wybierania przewodniczącego, jego zastępcy
i sekretarza z Przedstawicieli tego Państwa w którym odbywa
się Konferencja, zostali powołani:

na przewodniczącego....-gen. Radzin.

" zastępcę.....-ppuik. Ramat

" sekretarza.....-ppuik. Weiss.

Rozpatrywane są pełnomocnictwa poszczególnych delega-
tów, przy czem okazuje się, że:

na Kauf. Kupch w Rydze
Przedstawiciel F i n l a n d j i -- nie ma żadnego peł-
nomocnictwa, ani też na zawarcie, ani
też wypracowanie projektu Konwencji.
Jego zdaniem względy polityczno-prawne
nie pozwalają Finlandji na zawarcie Kon-
wencji w danym momencie. Finlandja spo-
dziwa się, że w ciągu kilkunastu dni
rozstrzygnięta zostanie pomyslnie kwe-
stja jej przyjęcia do Ligi Narodów, w
związku z czem, obawia się przyjęcia
na siebie zobowiązań w stosunku do

Państw do Ligi nie przyjętych, przez co mogłaby się znaleźć w trudnym położeniu ze względu na ewentualne sprzeczności. Ponadto położenie wewnętrzne Finlandji nie jest, według pułk. Helsingiusa / jeszcze dostatecznie wyjaśnione, by finowie już teraz mogli brać na siebie zobowiązania, którychby w przyszłości może nie byli w stanie wypełnić, zresztą nie zachodzi potrzeba specjalnego pośpiechu w zawieraniu Konwencji.

Pułk. Helsingius wyraża chęć i gotowość przyjęcia udziału w wypracowaniu projektu tekstu Konwencji Wojskowej, z tem zastrzeżeniem, że nie będzie on dla Finlandji w żadnej mierze obowiązującym.

Przedstawiciel Estonji - na pełnomocnictwa ograniczone do prawa przyjęcia udziału w wypracowaniu projektu Konwencji Wojskowej, który mógłby być przedstawionym do ratyfikacji dopiero po ewentualnem zaakceptowaniu go przez N.Dow. W. E. Est.

Przedstawiciele Łotwy - pełnomocnictwa do zawarcia Konwencji.

Przedstawiciele Polski - R a d a / bez zapytania / przypuszcza, że mają pełnomocnictwa do zawarcia Konwencji - w rzeczywistości major Myszkowski ma pełnomocnictwa do zawarcia umowy N. Dowództw w sprawie ich wojennego współdziałania, a kpt. Stankiewicz - pełnomocnictwa M. S. Wojsk. do zawarcia Konwencji - wojskowo-morskiej.

Przedstawiciele Ukrainy - pełnomocnictwa do wypracowania projektu Konwencji.

Wskutek tej różnorodności pełnomocnictw postanowionem zostaje, że R a d a Przedst. Wojsk. przystąpi do wypracowania tekstu Konwencji Wojskowej, który przesłany zostanie N. Dowództwom dla ewentualnego zatwierdzenia go, poczem dopiero nastąpiłoby podpisanie Konwencji Wojskowej.

Wobec niewyznaczenia na Konferencję przedstawicieli morskich przez żadne Państwo z wyjątkiem Polski, kpt. Stankiewicz zapytuje w jakim stopniu uważa R a d a za konieczną obecność wojskowo-morskich przedstawicieli w opracowaniu Konwencji. R a d a uważa obecność ich za konieczną, z tem, że do chwili przystąpienia do prac, dotyczących specjalnie kwestji morskich nie zachodzi potrzeba sprowadzania już teraz przedstawicieli morskich innych Państw - wystarczy przedstawiciel Polski i ew. Łotwy.

Postanowionem zostaje, dla celów zachowania ściślejszej poufności prac, niewciąganie do protokółów przebiegu obrad, ograniczając się do notowania postanowień R a d y.

Sprawozdanie z posiedzeń R a d y z dnia 19 października .

Przewodniczący gen. Radzin.

Obecni : jak na posiedzeniu dnia 18.X.br.

Ze względu na to, że wszystkie postanowienia, powzięte przed skompletowaniem się wszystkich przedstawicieli miały charakter prowizoryczny, postanowiono powrócić do omawiania projektu Konwencji od początku, przyjmując uprzednio przyjętą redakcję pierwszych sześciu punktów jako podstawę.

Opracowane i przyjęte zostają nazwa Konwencji oraz jej pierwsze trzy paragrafy w następującej redakcji rosyjskiej:

Военная Конвенция.

Проектъ.

между республиками Финляндией, Эстонией, Латвией, Польшей и Украинской народной.

Ст. I

Военная Конвенция между республиками: Финляндией, Эстонией, Латвией, Польшей и Украиной народной имеет целью отстоять свою независимость, суверенность и территориальную неприкосновенность заключивших Конвенцию республик.

Ст II.

По существу своему настоящая Конвенция оборонительная и чужда всяких агрессивных целей.

Ст. III.

Конвенция съ указанной въ ст. I. целью заключена противъ Россіи.

Примѣчаніе: подъ Россіей подразумѣвается всякая военно-политическая организация, возникшая на территории Россіи.

Przedstawiciel Ukrainy prosi o zaprotokółowanie wniosku swego uzupełnienia paragrafu I następująca uwaga:

Территоріей даннаго государства считаются земли и воды вошедшія въ его предѣлы послѣ договора съ Россіей, а до такоо договора земли и воды Этнографически принадлежащія данному государству.

W razie powstania konfliktu między jednym lub kilkoma z umi-
wiąjących się państw z jednej strony, a Rosją z drugiej strony
winny być użyte odpowiednie środki dla pokojowego zażegnania
konfliktu.

Środkami tymi są: 1/. śledcza lub porozumiewawcza komisja z
przedstawicielami obu stron, 2/ pośrednictwo trzeciego państwa,
3/. sąd rozjemczy, wybrany przez obie strony, 4/. Liga Narodów

Paragrafy II i III przyjęte zostają jednogłośnie.
R a d a przyjmuje wniosek m. jra Myszkowskiego, dotyczący równoczesnego prowadzenia obrad w kwestji osiągnięcia porozumienia w sprawie współdziałania N. Dow. w okresie czasu zanim wejdzie w życie Konwencja Wojskowa, przyczem postanawia nie zawierać specjalnej umowy dotyczącej współdziałania N. Dowództw, lecz opracowywać w miarę aktualności danej kwestji wojskowej projekty współdziałania i przysyłać je do ~~zakończonych~~ zatwierdzenia N. Dowództwom.

R a d a przyjmuje wniosek m. jra Myszkowskiego w sprawie opracowania projektu organizacji wspólnego Biura Wywiadowczego ofenzywno-defenzywnego przeciwko Rosji, powierzając opracowanie projektu w zarysie delegatom łotewskim, dysponującym na miejscu odpowiednimi specjalistami.

Sprawozdanie z posiedzenia R a d y z dnia 22.X.b.r.

Przewodniczący ~~gen. Radzin~~ gen. Radzin.

Obecni : jak w dniu 18.X.

~~Przez~~ Po długich obradach przyjętym zostaje paragraf IV. Konwencji.

~~Железны~~

При возникновении конфликта между одной из заключивших конвенцию Республик и Россией должны быть приняты соответствующія мѣры для мирнаго улаженія конфликта.

Таковыми мѣрами являются: п.1. Слѣдственно-согласительная комиссія изъ представителей, избранныхъ обѣими сторонами; п.2. Посредничество третьей державы; п.3. Третейскій судъ, избранный обѣими сторонами, съ ухвѣдѣннѣмъ правомъ участія съ совѣщательнымъ голосомъ представителей Республикъ, заключившихъ конвенцію и п.4. Въ случаѣ не-разрѣшенія конфликта вышеуказанными тремя способами, таковой передается на разрѣшеніе Лиги Народовъ.

Przyczyny, na skutek których wszystkie umawiające się państwa winny wspólnie podjąć działania wojenne są następujące:

- 1/. odmówienie przez Rosję załagodzenia konfliktu w sposób wskazany w punkcie 4.
- 2/. skoncentrowanie na granicy państwa lub jej pobliżu znacznych sił wojennych, które stwarzają dla tego państwa oczywistą groźbę.

UWAGA: Określenie faktu oczywistej groźby podano w załączniku

Nr. X.

- 3/. Napad zbrojny.

6.

W razie wywiązania się działań wojennych między Rosją i jednym z umawiających się państw przy zachowaniu przez ostatnie wszystkich warunków wskazanych w punkcie 5 wszystkie kontraktujące państwa wypowiedają Rosji wojnę i niezwłocznie wszczynają działania wojenne przeciwko ostatniej zgodnie z planem wojny, opracowanym przez Radę Wojenną, przewidzianą w punkcie X.

"Ogólne kierownictwo wojskowe, państw zawierających konwencję wojskową, poleca się Głównowodzącemu wszystkimi siłami zbrojnymi zaprzyjaźnionych republik".

UWAGA: kompetencje Głównowodzącego będą określone dodatkowymi zasadami do tej konwencji.

Sprawozdanie z posiedzenia R a d y z dn 22.X.b.r.

Przewodniczący ppułk. Ramat.

Obecni: jak w dniu 18.X.

Przyjętym zostaje paragraf V Konwencji:

" Причинами, въ слѣдствіе которыхъ заключившія сію конвенцію Республики должны совмѣстно открывать военныя дѣйствія, являются: 1/ отказъ Россіи отъ улаженія конфликта способами, указанными въ п.п.3 и 4 ст. IV сей конвенціи и неподчиненіе Россіи рѣшенію Третьскаго Суда или Лиги Народовъ; 2/ сосредоточеніе Россіей на границѣ какой-либо изъ заключившихъ сію конвенцію Республикъ или въ ея близости значительныхъ военныхъ силъ, которыя создаютъ для этой Республики явную угрозу. Моментъ наступленія явной угрозы опредѣляется Военнымъ Совѣщаніемъ, предусмотреннымъ въ ст. . . . настоящей конвенціи и 3/ Нападеніе открытой силой".

Podczas dyskusji przedstawiciel Estonji wyraził zdanie że punkt 1 paragrafu V nie jest dostatecznie poważną przyczyną zbiorowego wypowiedzenia wojny, dopokąd Rosja sama nie napadnie; po wyjaśnieniach mjr Myszkowskiego, wyraził zgodę na powyższą redakcję.

Sprawozdanie z posiedzenia R a d y z dnia 23.X.b.r.

Obecni: jak 22.X oraz sekretarz- ppułk. Weiss/ Kotysz/

Przyjętym zostaje paragraf VI Konwencji.

" При наличіи какой-либо изъ причинъ, указанныхъ въ ст. V., всѣ заключившія конвенцію Республики объявляютъ себя себя въ состояніи войны съ Россіей и открываютъ военныя дѣйствія противъ послѣдней, согласно плану войны, выработанному Военнымъ Совѣщаніемъ, предусмотрѣннымъ ст. . . . сей Конвенціи."

Za zgodność:

Kaiburf
por

/-/ Myszkowski.

Ryga, 31.X.1920 r.

№ 2007.

Konwencja Wojskowa Do
Republik: Finlandji,
Estonji, Lotwy, Polski, N. Dow. W. P. / Szt. Gen. /
i Ukrainskiej Ludowej.

Oddział II

Pocztą Polowa 53.

Poniżej przedkładam raport z posiedzeń Rady Wojskowych Przedstawicieli Finlandji, Estonji, Lotwy, Polski i Ukrainskiej Ludowej za czas od 24.X do 30.X b.r. włącznie w kwestji wypracowania tekstu Konwencji Wojskowej.

Posiedzenie 27 października .

Obecni oprócz generała Radzina wszyscy przedstawiciele.

Omawiana jest kwestja wspólnego Naczelnego Wodza.

Ze względu na rozbieżność poglądów poszczególnych przedstawicieli na rolę, kompetencje i ograniczenia władzy Naczelnego Wodza postanowiono obrady kontynuować na następnym posiedzeniu, z przyjęciem narazie ogólnikowej zasady, że musi być wspólny Wódz, lecz z ograniczonymi funkcjami.

Posiedzenie 28 października .

Obecni jak 27.

Wypracowany i przyjęty zostaje tekst paragrafu VII :

„Общее руководство военными действиями заключивших военную конвенцию Республик возлагается на „ общего Главнокомандующаго всеми вооруженными силами союзных Республик.”

Примѣчаніе: Права общего Главнокомандующаго определяются особымъ положеніемъ въ приложеніи сей конвенціи”

Posiedzenie 29 października.

Obecni oprócz gen. Radzina i kpt. Keyserlinga wszyscy przedstawiciele.

Wypracowany i przyjęty zostaje tekst paragrafu VIII :

"Общій Главнокомандующій намѣчается Военнымъ Совѣщаніемъ еще въ мирное время и утверждается въ своей должности Высшимъ политическимъ органомъ, заключившимъ конвенцію Республикъ".

Zasadniczo wszyscy przedstawiciele godzili się ^{uato} ~~z tem~~, że zachodzi potrzeba powołania wspólnego Wodza, nie mniej jednak podczas ostatnich 3 posiedzeń uwydatniła się bardzo dalekoidąca rozbieżność poglądów.

< Przedstawiciel Estonji stał na stanowisku, że wyznaczenie Wodza powinno nastąpić dopiero z rozpoczęciem wojny, a wreszcie przeciwny był określeniu terminu jego wyboru.

Przedstawiciel Łotwy, skłaniał się w kierunku zdecydowanego ograniczenia funkcji wspólnego Wodza. >

< Major Myszkowski po uzyskaniu zgody na samą zasadę wspólnego Naczelnego Wodza, dążył do wywołania ogólnego przekonania, że prowizoryczny wybór tegoż winien być dokonany w pewnym określonym czasie po wejściu w życie Konwencji, nie zaś dopiero po wybuchu wojny. > że Wódz Naczelny nie może podlegać Radzie Wojennej, która może być jedynie organem doradczym przy nim. >

/ Wybór wspólnego Wodza jeszcze przed wojną uważam za b. pożądany nie tylko w związku z przedstawionym konferencji wnioskiem przygotowania w czasie pokojowym Sztabu Nacz. Wodza, który byłby w możności natychmiastowego podjęcia wszystkich prac operacyjnych lecz i ze względu na to, że wybór przed wojną jest pewny - dla nas, > zaś w czasie wojny - wskutek najróżnorodniejszych możliwych intryg może paść na przedstawiciela Ententy. <

< Przedstawiciel Ukrainy obawia się wyboru Wodza przed Wojną, uważając to za pewnego rodzaju przedwczesne skrępowanie poszczególnych państw, dążył pierwotnie do podporządkowania Wodza Naczelnego Najwyższej Radzie Wojennej, godząc się w końcu na kompromisowy wniosek mjra Myszkowskiego, według którego Wódz naczelnny w kwewtjach zasadniczych / np. przerwanie op. wojen. / uzależniony jest od Najwyższej Rady kontraktujących republik

◀ "Z chwilą wejścia w życie powyższej konwencji zbierze się Rada Wojenna z upoważnionych przedstawicieli armji i floty Państw zawierających konwencje. ▶

◀ Rada Wojenna wyznacza jeszcze w czasie pokoju Głównodowodzącego i opracowuje plany wojny obronnej, ▶ prowadzi prace w zakresie wojskowo-technicznym w armjach i flocie Państw sojusznich związanych z opracowanym planem wojskowym.

◀ Rada wojenna w czasie pokoju stanowi wyższą organ doradczy przy wspólnym Głównodowodzącym, który w tym wypadku jest przewodniczącym. W sprawach politycznych Rada wojskowa koordynuje swoją działalność z wyższym organem politycznym Państw zawierających konwencje. ▶

UWAGA: Podstawy Rady Wojennej.

Projekt konwencji Wojskowej.

między demokratycznymi republikami Finlandja, Estonja, Lotwa, Polska i Ukraina.

1. *my projektu*

Celem konwencji Wojskowej między demokratycznymi republikami Finlandja, Estonja, Lotwa, Polska i Ukraina jest utrzymanie niepodległości, suwerenności i terytorjalnej nietykalności umawiających się państw.

UWAGA: jako terytorjum danego państwa uważa się ziemię i wody, objęte jego granicami po zawarciu umowy z Rosją.

2.

Zocharakteru swego konwencja niniejsza jest obronna i obca jakimkolwiek agresywnym celom.

3.

Konwencja z wskazanym w punkcie 1. celem zostaje zawarta przeciwko Rosji.

UWAGA: Pod Rosją rozumie się wszelką wojskowo - polityczną organizację, powstałą na terytorjum Rosji.

Za terytorjum danego Państwa uważa się ziemię i wody etnograficznie do niego należące i przyznane mu umową z Rosją.

POLSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

/ Organ polityczny /.

Powołanie, Kompetencje, uzależnienie N. Wodza i wszystk
odnośnie szczegóły opracowane i zamieszczone być mają w specjal
nym dodatku do paragrafu VIII.

Posiedzenie dnia 30 października .

Ppułk. Namat komunikuje, że generał Radziń nie będzie
przyjmował udziału w obradach. /Otrzymał dymisję/.

Na jego miejsce wyznaczonym został, narazie bez pełno-
mocnictw, ppułk. Namat / nowy szef sztabu/, a drugim przed-
stawicielem - ppułk. Wejss, dotychczasowy ogólny sekretarz R a d
Obecni - jak 29.

Wyrasowany i przyjęty zostaje tekst paragrafu IX :

„ Со вступлені^{емъ} въ силу настоящей конвенціи собирается Во-
енное Совѣщаніе изъ полномочныхъ представителей арміи и
флота заключившихъ конвенцію Республикъ.

Военное Совѣщаніе въ мирное время намѣчаетъ общаго
Главнокомандующаго и ведетъ работы по разработкѣ общаго
плана оборонительной войны и по согласованію связанныхъ
съ этимъ военно-техническихъ вопросовъ въ союзныхъ арміяхъ
и флотѣ.

Военное совѣщаніе въ военное время есть Высшій Совѣ-
щательный органъ при общемъ Главнокомандующемъ, въ которомъ
онъ председательствуетъ.

Въ политическомъ отношеніи Военное Совѣщаніе согласуетъ
свои дѣйствія съ Высшимъ Политическимъ органомъ заключив-
шихъ Конвенцію Республикъ.

Приложеніе: Положеніе о Военномъ Совѣщаніи. ”

Muzikowski.

Wjr. p.d. Szt. Gen.